

Miljöbedömning insamlingssystem

Avseende avfallets miljöpåverkan så är det viktigt att lägga rätt sak på rätt plats! Rätt plats är där avfallet i största möjliga mån kan återutnyttjas som resurs dvs så högt upp på avfallstrappan som möjligt. Utsortering av matavfall möjliggör biogasframställning genom rötning och avfallet blir en resurs som kan ersätta fossila drivmedel samt naturlig gödning. Att röta matavfallet hamnar högre upp i avfallstrappan än förbränning av avfallet som görs idag. För att få så positiv miljöpåverkan som möjligt av utsorteringen av matavfall är det av största vikt att sorteringen är bra redan hemma hos privatpersonen. Till exempel påverkas miljövinsten av hur mycket matavfall som samlas in och hur bra kvaliteten är på det insamlade materialet. Se tabell nedan för statistik för sortering med olika insamlingssystem.

Tabell 1 Median av plockanalyser i svenska kommuner 2007-2010

	Tvåkärll	Flerfackskärll	Optisk sortering (2 fraktioner)
Renhetsgrad i utsorterat matavfall	97 %	95 %	83 %
Felsorterat matavfall i brännbar fraktion	28 %	24 %	22 %
Andel förpackningar/returpapper i brännbar fraktion	36 %	25 %	42 %

(Källa: Rapport U2011:04, Avfall Sverige)

Till största delen så verkar information och kommunikation vara den främsta faktorn som påverkar hur bra systemen fungerar och hur nöjda kunderna är.

Övergripande kan man dock se att flerfackskärll ger den högsta insamlingsgraden av förpackningar och minst förpackningar i det brännbara avfallet. Renhetsgraden i matavfallspåsen är högst i papperspåsar.

Transporter av avfall, både av privatpersoner och avfallsentreprenörer, genererar utsläpp av farliga ämnen och klimatpåverkande gaser. Dessa kan påverkas genom olika utformning av avfallssystemet avseende insamlingssätt. För att minimera riskerna av negativ miljöpåverkan, exempelvis utsläpp till luft och buller, bör avfallstransporterna optimeras. Detta görs lämpligen vid upphandling av insamlings- och transporttjänster.

Utsläpp till luft av försurande och klimatpåverkande gaser från transporter av avfall kan dock komma att öka genom utökad sortering. Som exempel kan nämnas matavfallsutsortering i Obbola (Umeå kommun): 2007 tömdes allt avfall från Obbola tätort med en sidlastare som behövde ca 7,5 timmar för detta uppdrag inklusive transport och tömning av brännbart på Dåva fjärrvärmeverk. Idag utförs detta jobb av en tvåfackssidlastare som körs två rutter med ca 11 timmars totaltid inklusive separerat tömning av brännbart och matavfall på Dåva.

Totalvikten är samma under båda åren, ca 11 ton. Antalet timmar som sopbilen behöver för uppdraget har ökat med ca 47 % och man kan därför dra slutsatsen att mängden förbrukat diesel ökat med ca 50 %. Men utsorteringen av matavfall är dels ett uppfyllande av ett nationellt mål, dels flyttas hanteringen av avfallet högre upp på avfallstrappan och dels kan nettoutsläppen till luft ändå komma att minska eftersom ökad användning av återvunna material och produktion av biogas gör att nyproduktionen av råvaror och användande av fossila bränslen kan minska i motsvarande grad. (Källa: Avfallsplan 2020 Umeå)

Det finns ett flertal olika faktorer som kan påverka transporters bränsleförbrukning och emissioner vid körning. Några av dessa är fordonstyp, fordonsålder, bränslekvalitet, lastgrad, körbeteende och vägförhållanden. Två faktorer som har relativt stor inverkan på ett fordon's bränsleförbrukning och utsläpp är förarens körbeteende samt kallstarter. (Eriksson et al. 1995) Om en fullständig miljöpåverkansanalys för en specifik transport ska göras bör man studera vägförhållanden i detalj och utföra beräkningar av de olika typerna av vägsträckor var för sig. Hänsyn bör även tas till olikheter i trafikförhållanden mellan tätort och glesbygd, då skillnaden i miljöbelastning mellan dessa är relativt stor. (Eriksson et al. 1995)

Utsläpp av luftföroreningar från trafiken ger upphov till miljö- och hälsoeffekter på olika nivåer. Lokalt ger dessa utsläpp effekter på människors hälsa, orsakar korrosion och nedsmutsning. På regional nivå bidrar utsläppen från trafiken till hälsoeffekter och skador på naturen. (REFORSK FoU 152) Globalt ger utsläppen effekter på klimatet. (Naturvårdsverket rapport 5153)

Vid fastighetsnära insamling av förpackningar ökar transporterna för renhållningen men kan också innebära en minskning av privatpersoners transporter av förpackningar till återvinningsstationer istället. Omfattningen av detta är dock svårt att räkna på.